

Merítés a KUT-ból XIII.

FRANK FRIGYES

(1890–1976)

festőművész emlékkiállítása

HAAS GALÉRIA, Budapest – 2009. október 15-től november 21-ig

Montmartre este – 1927 – olaj, vászon – 62x50 cm

Mutatóványosok – 1927 – olaj, vászon – 70x80 cm

Új művészet Párizstól Mártélyig

Frank Frigyes
1920-as évek

Frank Frigyes pályája rendhagyó ívű, hiszen megfontoltan kibontakozó modernizmus az évek során nem konszolidálódott, sőt az idő előrehaladtával mind merészebbé vált. Indulásakor úgy tűnt, a századelő radikális formabontó törekvései semmi nyomot nem hagynak festészetén. A klasszikus formarend iránti elkötelezettségét mi sem bizonyította jobban, mint

az, hogy budapesti mintarajziskolás éveit követően nem Párizs, hanem München művészeti akadémiaját választotta.¹ Meglepő döntés volt ez, lévén a bajor főváros az 1880-as évektől fokozatosan veszített vonzerejéből, a korszerű (értsd: modern) festészet ígéretét immár Párizs hordozta. Mikor tehát Frank München mellett voksolt, egyúttal a tradicionális festői értékek mellett kötelezte el magát, követve főiskolai tanára, a klasszikusokat mesteri fokon másoló Balló Ede iránymutatását.

Münchenben kidolgozott stílusának legfőbb komponense a „történeti expresszionizmus” jellegzetes képviselője Frans Hals, másik ihletője a német impresszionizmus Lovis Corinth, Max Liebermann és Max Slevogt nevével fémjelzett expresszív vonulata volt. Elismerő kritikák, portrémegrendelések, jelentős kiállítási szereplések jelezték, hogy Frank kiváló karakterformáló képességgel társuló virtuóz ecsetkezelése találkozik a szélesebb publikum elvárásaival. Következésképpen formálódó neoklasszikus kifejezőmódját csak megerősítette 1924-es olaszországi utazása. Frank Szőnyi Istvánnal és Korb Erzsébettel ugyanazon évben, a Novecento Italiano mozgalom felvirágzása idején érkezett Itáliába. Ámde az olasz mágikus realizmus hatása csak időlegesnek bizonyult, hamarosan elmosta azt Párizs életre szóló befolyása.

Frank neoklasszicizmusának kötött formáit feloldotta, sötét koloritját fényteli színekre hangolta Párizs. 1925 végén érkezett ifjú feleségével, Frankl Magdával a francia fővárosba, ahol Rouault, Matisse, Bonnard, Dufy festészetében olyan példákra lelt, amelyek élete végéig elkötelezték a „franciás modor” mellett. (Ugyanabban az évben járt ott Vaszary is, akire francia élményei meghatározó befolyást gyakoroltak fehér alapos

stílusának kidolgozásában.) Párizs felszabadító, ihlető hatása olyan erősnek bizonyult, hogy alig egy esztendő alatt Franknak összegyűlt egy önálló tárlatra való anyaga. Kiállításának 1927 januárjában a neves Bernheim Jeune Galéria adott helyet, amely ez idő tájt a dekoratív expresszionizmus élgárdáját mutatta be, köztük Matisse, Van Dongen, Utrillo és Chagall munkáit. Olyan mesterek fénykörében jelent meg tehát Frank Frigyes, akik aligha tagadható hatást gyakoroltak festészetére.

Az új művek legsikeresebb darabjai nagyvárosi, Montmartre-i utcарészletek voltak, amelyek a maguk oldott, színes festőiségével jól igazodtak a Párizsról kialakult sztereotípiákhoz. Összhangban az art deco dekoratív expresszionizmusával, eredendően urbánus jellegével e képek a metropolis kirakatokkal, plakátokkal tűzdelt tarka forgatagát, zsúfolt utcáinak lüktető életét ragadták meg. Amint várható volt, e színes, szuggesztív „párizsi anizxok” Budapesten is sikert arattak. 1927 őszén az Ernst Múzeumban volt Frank új képeinek bemutatója, amelyen a legjobb Montmartre-i látképei mellett a Mutatványosok is szerepelt. Ferenczy Károly

Mimi – 1930-as évek
akvarell, papír – 31,5x44,5 cm

műtermi artista-kompozíciói után a cirkusz-téma itthon különösen a „dekoratív avantgárd” körében vált kedvelté.² A huszas évek végétől többek között Scheiber Hugót, Schönberger Armandot, Aba-Novák Vilmost egyaránt foglalkoztatta a marginalizált művészsors szimbólumaként ismert menaszéria. Frank a cirkusz világának tipikus karakterei közé Charlie Chaplin alakját

¹ Frank Frigyes részletes pályaképe: Gelencsér Éva: Frank Frigyes. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1987; Révész Emese: Frank Frigyes. Egy magyar expresszionista. Szeged, 2003.

² A fogalom bevezetése: Pataki Gábor: A „dekoratív avantgárd.” Az expresszionizmus mint csapdahelyzet a 20-as évek magyar művészetében. Ars Hungarica, 1993/1, 107–112.

Találkozás Firenzében – reprodukálva: A Benczúr-Társaság kiállítása a Régi Műcsarnokban – 1925

is becsempészte, aki az 1925-ben bemutatott Aranylázal aratott világszerte sikert.

Franknál azonban egyedi kitérő maradt a cirkusz-téma, őt inkább a nagy távlatú, mozgalmos városi panorámák vonzották. Ezek egyike ragadta meg Vaszary Jánost, aki 1928-ban, a velencei Biennálén látta első ízben Frank *A párizsi Saint Lazare pályaudvar* című képét. A felülnézetből ábrázolt sínek megfestésében kiválóan érvényesültek Frank képi erényei: dinamikus szerkezetiességgel társuló színes dekorativitása. Olyan vonások voltak ezek, amelyek Vaszary ez idő tájt kibontakozó fehér alapos korszakát is jellemezték. Frank visszamenőleg – némiképp mitizálva a találkozást – kifejezetten e kép élményéhez kötötte, hogy Vaszary meghívta őt az Új Művészek Egyesületébe.³

Az 1925 óta működő UME itthon az újításokra leginkább nyitott művészcsoporthoz volt, melynek lendületét a tagság javát alkotó fiatal alkotók adták. A meghatározó Vaszary–Csók tanítványok mellett a körben csupán néhányan (Beck Ö. Fülöp, Scheiber Hugó, Kádár Béla, Szőnyi István, Déry Béla) képviselték azt a középgenerációt, amelyhez Frank is tartozott. Meghívása a progresszió ezen elitgárdájába közel sem volt magától értetődő, Frank ugyanis a húszas években olyan konzervatív formációkban is szerepet vállalt, mint a Benczúr Társaság, a Munkácsy Céh vagy a Magyar Arcképfestők Társasága. Leginkább a „franciás irány” melletti elkötelezettsége indokolta bevonását a csoportba, amelyet Vaszary (mint a nyugati modernizmus képviselőjét szemben a tradicionalista római iskolával) hangsúlyozni kívánt az egyesületen belül.⁴

Saját törekvéseik megerősítésére mindketten az École de Paris körében leltek. Frank 1930-ra kidolgozott festői világa épp oly sok forrásból táplálkozott, mint a stílusát tekintve heterogén Párizsi Iskola: ösztönözte Chagall fantáziavilága, Kees Van Dongen mondán erotikája, Jules Pascin puha felületkezelése, Modigliani dekadens kifinomultsága, az „őshonos” franciák közül pedig Raoul Dufy és Henri Matisse nagyvonalú dekorativitása.⁵ Az École de Paris másik ága, Chaim Soutine, Michel Kikoine valamint Pinchus Krémègne vaskosabb expresszionizmusa Frank késői művészetében talált visszhangra. Ebből a nézőpontból Vaszary és Frank találkozása az 1928-as Velencei Biennálén akár szimbolikusnak is tekinthető, hiszen azon az École de Paris művészei jelentős kollekcióval, különállóan reprezentáltak, míg az ezzel párhuzamosan bemutatott magyar anyagot Vaszary rendezte, tüntetően nagy teret szentelve az UME művészeinek.⁶

Frank a következő évben hivatalosan is csatlakozott az UMÉ-hoz. 1929-ben már az egyesület kötelékében vett részt a nürnbergi és a genovai magyar tárlatokon. Festészetének nemzetközi elismerését jelezte, hogy *Terasz* című képét a nürnbergi múzeum vásárolta meg. Az UME 1930-as, második budapesti tárlatán már a rendezettség között szerepelt és egyike volt a kiállítás tíz ren-

Fekő Mimi – 1932
papír , ceruza – 16,6x15,8 cm

3 Egy 1959-ben íródott életrajzi kiegészítésnek szánt feljegyzése a találkozást egy évvel későbbre teszi: „1929-ben rendezett zürichi kiállításon »Gare St. Lazare« c. képpel szerepelt. E képet a svájci sajtó kiemelte. E kép nyomán, melyben modern festői nyelvezete már teljességében jelentkezik, Vaszary János meghívta a köréje csoportosult avantgardisták közé, akik az „Új Művészek Egyesületébe” tömörültek – Kézirat, magántulajdon

4 Ezúton köszönöm Kopócsy Annának segítségét, aki rendelkezésemre bocsátotta kéziratban lévő tanulmányát a KUT történetéről. Emellett lásd ugyanó: *A modern magyar művészet emancipációja. Vaszary János és a művészcsoporthoz, művészintézetek.* In: Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Vesprémi Nóra. MNG, Budapest, 2007, 137–145.

5 *L'École de Paris 1904–1929. La part de l'autre.* Musée d'Art moderne de la Ville de Paris, Párizs, 2000.

6 Gyöngyösi Nándor Kertész K. Róbert államtitkárhoz intézett nyílt levélbe követelte a „100 percentesen szélsőséges” művészet kiiktatását a nemzetközi magyar kiállításokról. Gyöngyösi Nándor: *A külföldi kiállítások ügye 1928-ban. Nyílt levél Kertész K. Róbert államtitkárhoz, mint a Képzőművészeti Tanács elnökéhez.* Képzőművészet, 2, 1928/11, június, 145–148; Az ominózus tárlatra kitér: Bálványos Anna: *Magyar részvétel a Velencei Biennálén. 1895–1948.* In.: Magyar művészet a Velencei Biennálén. Budapest, é. n., 47.

dezőjének. Noha mindössze négy művét állította ki, a tárlat szemlélői elismeréssel szóltak újabb, friss szemléletű képeiről. A *Hordótelep* (MNG) jellemző példája volt a dekoratív tájképre, míg a *Leány nyugszékben* (magántulajdon) magasfokon bizonyította, hogy Frank esetében az eredeti nézőpontok keresése klasszikus tanultsággal társul.

Ezt követően Frank az UME szinte valamennyi hazai tárlatán szerepelt, kisebb-nagyobb tisztségei elismertségét jelezték: 1931-ben beválasztották az egyesület zsűrijébe, 1932-ben a Modern Művészeti Szindikátus választmányi tagja lett, 1934-ben ismét részt vállalt a rendezésből. Az egyesület tárlatain képi kísérleteinek legjavát tárta az újdonságokra nyitott közönség elé. Itt szerepeltek a hazai lírai szürrealizmus olyan kulcsművei mint az *Ajándék* (*Az angyal ajándéka Miminek*, DDM) és a *Fantázia* (*Sárga ruhás Mimi*, IKM) vagy az összegzésnek tekinthető *Interieur* (*Terasz és enteriőr*, mgt.). Miután Vaszaryt megfosztották tanári katedrájától, az UME szervezésétől is visszavonult, ezzel párhuzamosan az egyesület fokozatosan veszített jelentőségéből. Frank csak 1941 után, Vaszary halálát követően vett részt az egykori rivális KUT kiállításain. E szórványos tárlatok annál is inkább jelentősek voltak, mivel Frank viszonylag ritkán lépett műveivel nyilvánosság elé. Egyéni kiállításainak a Fränkel Szalon és a Tamás Galéria nyújtottak teret, olyan kiállítóhelyek tehát, amelyek Rózsa Miklós személyén keresztül a KUT köréhez kötődtek.⁷ 1944-ben a Tamás Galériában megrendezett önálló kiállításáról Kárpáti Aurél, a KUT korábbi igazgatója írt elismerő kritikát.⁸

Ebben az időszakban Frank festészetének legkedvesebb modelljévé Miminek becézett felesége vált. Első vázlatait megismerkedésük után, 1914-ben rajzolta róla, hogy aztán haláláig, több mint fél évszázadon át, újra és újra visszatérjen alakjához. Múzsája és hitvese Frank képein a par excellence nő, a megtestesült művészi szépség emblémájaként magasztosult. Mimi rajzolása, festése közben felszabadult minden külső elvárástól, s formával, színnel kötetlenül kísérletezhetett. Felesége ihlette a festő legpoétikusabb, legeredetibb műveit, a mindennapokban biztonságot nyújtó lénye a művészetben kalandra, kísérletre csábította a művészt. Frank valamennyi vele folytatott beszélgetésben kitért múzsájára: „Feleségem, Mimi a művészetek iránti szeretetével olyan légkört teremtett, amely a szó szoros értelmében megtermékenyített. Egyénisége, külseje, az irodalom, főleg a költészet iránti fogékonysága rendkívül nagy hatással volt rám. Szép és érdekes volt, mindig rajzolni és festenem kellett. Művész vágyaimnak szabad

Hommage á Greco – 1936
ceruza, papír – 26x19,3 cm

utat engedett és nem terelt a pénzkérés korlátai közé a rajzok száma, ami róla készült. Nem portrék. A legkülönbözőbb otthoni pozitúrában rajzoltam, festettem őt: a reggeli felkelésnél, az asztalnál, olvasás közben, a díványon pihenés vagy alvás közben.”⁹ A *Reggeli ébredés* egy jellegzetesen impresszionista témát, hétköznapi életképi mozzanatot ragad meg, másutt a divatos „parisienne” szerepében tündökölve portretírozza, hogy aztán az arckép minden kötöttségét feledve átemelje a szeretett asszonyt az álom birodalmába, ahol angyalok halmozák el ajándékaikkal vagy maga is tündéri lényé alakul (*Az angyal ajándéka Miminek*, *Fantázia*, *Fehér virágöntöző*).

A múzsza folytonos ihlető jelenléte mellett a harmincas években Frank festészetének legfontosabb ösztönzője Mártély. Ebben a Hódmezővásárhelyhez közeli kis faluban 1929-től mintegy tíz éven keresztül töltötte nyarait feleségével.¹⁰ Mártélyra hadifestő társa, Darvassy István hívta – akiről neoklasszicista időszakában szürrealis portrét festett –, aki ekkor már évek óta festette a Tisza-melléki tájat, az ott dolgozó halászok életét. A községben korábban Tornyai János, Endre Béla, Koszta József és Rudnay Gyula is festett, majd őket követően Szalay Ferenc és Kajári Gyula is megfordult Mártélyon.¹¹ A hódmezővásárhelyi festészet öröksége, Tor-

⁷ Kopócsy idézett kéziratosa műve

⁸ p. [Kárpáti Aurél]: *Frank Frigyes kiállítása*. Pesti Napló, 1944. február 8.

⁹ Zsigmondi Boris: *Arcképek találkozások. Látogatás Frank Frigyes festőművésznél*. Irodalmi forgatókönyv, Magyar Televízió, 1969. január 31. (gépirat), 11., mgt.

¹⁰ Dömötör János Frank és Vásárhely kapcsolatát elemző cikkében a legkorábbi mártélyi kép dátumát 1923-ban határozza meg, s ezt követően 1929 és 1933 között azonosít több mártélyi keletkezésű művet: Dömötör János: *Frank Frigyes és Vásárhely*. Csongrád Megyei Hírlap, 1981. augusztus 28; Eszerint az itt töltött tíz esztendő 1923 és 1933 közé tehető.

Önarckép – reprodukálva: *A Benczúr Társaság IV. kiállításának katalógusa. Nemzeti Szalon, 1927*

nyai János, Rudnay Gyula, Endre Béla hatása Frank alföldi képein is érvényesült. „Színeimet elmélyítettem, mert az volt a benyomásom, hogy a magyar vidéken tónusossá válnak a színek, melegbarna, földszínűké”.¹² Kötődése a magyar festészet hagyományaihoz

megerősödött: „Ott éreztem át igazán, hogy mennyire magyar festő vagyok.”¹³

Itt készült képei gyökeresen megújították az alföldi zsánerfestészetet, voltaképpen annak legeredetibb, a modernizmus törekvéseivel leginkább összehangolt alkotásait hozva létre. Ábrázolásai szemben a tradicionálisan drámai, sötétre hangolt alföldi festészettel fényteli, színpompás tájékként jelenítették meg a környezetet. Tájképei – párhuzamosan Nagy István erdélyi képeivel – a geográfiai látvány szerkezetességét dekoratív mustrává oldották, mediterrán színekkel töltve meg a fényteli tereket. Érdeklődése középpontjában nem a vidék tipikus karakterei álltak (mártélyi dajkjája inkább groteszk, mint drámai figura), hanem a paraszti hétköznapi miliője. Enteriőrjei a városi ember szemével mutatták be tárgyukat, gyönyörködve a szokatlan színösszeállításokban, rácsodálkozva a tetszetős formaritmusokra. (Frank feleségével az évek során kisebb néprajzi gyűjteményt állított össze a mártélyi bútorokból, kerámiákból, amelyeket műteremképein is gyakran megörökített.) A modernizmus úttörőjéhez hasonlóan a népi kultúra tárgyi világában, stilizált formavilágában, kontrasztos koloritjában saját festői törekvéseinek megerősítésére lelt. E tekintetben Frank Csók István örökébe lépett, aki Tulipános ládájával (1910 körül) összegezte a „nemzeti modernizmus” programját, azaz egy olyan festészet eszményét, amely harmonikusan ötvözi a lokális sajátosságokat a progresszív formai törekvésekkel.

RÉVÉSZ EMESE

Frank Frigyes és felesége a műteremben, 1920-as évek

11 Mártély vonzásában. A 20. Országos Képzőművészeti Tábor műhelykiállítása. Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum, 1985. augusztus – szeptember; Tóth Attila: *Mártély vonzásában*. A 20. Országos Képzőművészeti Tábor műhelykiállítása Mártélyon és Budapesten. *Művészet*, 1986/2, 59-60.

12 Zsigmondi i. m. 14; Az alföldi színek még jobban elmélyítették művészetem” – Frank János: *Műterem. Frank Frigyesnél*. *Élet és Irodalom*, 1968. június 1., 8.

13 Magyar Katalin: *Az élet szerelmese*. *Zalai Hírlap*, 1975. október 26., 9.

Mártélyi szoba – 1930 – olaj, vászon – 65x136 cm

Mártélyi dajka – 1929 – olaj, vászon – 80x100 cm

Ajándék (Az angyal ajándéka Mimineek) – 1931 – olaj, vászon – 70x85 cm

Fantázia (Mimi sárga ruhában) – 1930 – olaj, vászon – 80x92 cm

Mimi télen a teraszon – 1930
olaj, vászon – 70x50 cm

Mimi fésűvel – 1929
olaj, vászon – 92x73 cm

Fotelben ülő vörös ruhás Mimi – 1929
olaj, vászon – 65x81.5 cm

Mimi kék pettyes kendőben – 1940
olaj, farost – 70x50 cm

Mártélyi táj – 1932 – olaj, vászon – 67,7x95 cm

Mártélyi szoba – 1933 – olaj, vászon – 55x75 cm

Kiállítások

- 1913 A Nemzeti Szalon őszi tárlata, valamint Frank Frigyes és Sándor József kiállítása, Nemzeti Szalon
- 1923 XIV. csoportkiállítás. Magyar Rézkarcolók Egyesülete, Feszty Masa, Frank Frigyes, Szirt Oszkár festők, Berán Lajos szobrász, Ernst Múzeum
- 1926 Exposition Frédéric Frank, Bernheim Jeune Galerie, Párizs
- 1927 XCIII. Csoportkiállítás. Frank Frigyes, Orsós Ferenc, Scheiber Hugó, Tihanyi J. Lajos, Vass Elemér festőművészek és Esseő Erzsébet szobrászművész. Ernst Múzeum; A Benczúr Társaság IV. kiállítása, Nemzeti Szalon; Magyar művészek kiállítása, Fiume; Nemzetközi kiállítás, Bordeaux; Salon d'Automne, Párizs
- 1928 A Munkácsy-Céh első kiállítása, Nemzeti Szalon; Utstalling av Ungersk Konst. Göteborg, Konsthalle; XVI. Velencei Biennálé
- 1929 Ausstellung neuzeitlicher ungarischer Kunst. Nürnberg, Norishalle am Mariantorgraben; A Munkácsy-Céh II. reprezentatív kiállítása, Ernst Múzeum; Exposición Internacional de Barcelona 1929, Barcelona; Esposizione d'Arte ungherese, Palazzo Rosso, Genova; Art contemporain hongrois, Musée d'Art et d'Histoire, Genf; Magyar művészek kiállítása, Oslo, Zürich
- 1930 Az Új Művészek Egyesülete UME második budapesti kiállítása, Nemzeti Szalon; A Magyar Arcképfestők Társasága I. kiállítása, Nemzeti Szalon; Munkácsy-Céh III. reprezentatív kiállítása, Ernst Múzeum; XVII. Velencei Biennálé
- 1931 Az Új Művészek Egyesülete UME harmadik budapesti kiállítása, Nemzeti Szalon; A művészcsoportok 1931. évi kiállítása, Múcsarnok; Az 1931. évi őszi tárlat, Múcsarnok
- 1932 Az Új Művészek Egyesületének reprezentatív kiállítása, Tamás Galéria; Az első magyar reprezentatív csendélet kiállítás, Nemzeti Szalon; A magyar képzőművészet úttörőinek és az összes művészcsoportok tagjainak válogatott műveiből rendezett kiállítás 1850–1932, Múcsarnok; Az új magyar művészet keresztmetszete 1932-ben, Tamás Galéria; Aba Novák Vilmos [...] Frank Frigyes [...] csoport kiállítása a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben, Szépművészeti Kiállítások helyisége; Modern Művészeti Egyesületek Szindikátusa (KUT, UME) kiállítása, Nemzeti Szalon; Az 1932. évi őszi tárlat, Múcsarnok; XVIII. Velencei Biennálé
- 1933 Frank Frigyes kiállítása a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben, Szépművészeti Kiállítások helyisége; Nemzeti képzőművészeti kiállítás, Múcsarnok
- 1934 Az Új Művészek Egyesülete UME budapesti reprezentatív kiállítása, Szépművészeti Kiállítások helyisége; Az 1934. évi emlék- és gyűjteményes kiállítás, Múcsarnok; Nemzeti képzőművészeti kiállítás, Múcsarnok; A Munkácsy Céh VII. reprezentatív kiállítása, Ernst Múzeum
- 1935 Frank Frigyes festőművész és Márkus Lili keramikus kiállítása, Tamás Galéria; Nemzeti képzőművészeti kiállítás, Múcsarnok; Magyar Arcképfestők Társaságának kiállítása, Nemzeti Szalon; Modern Akvarellfestők kiállítása, Tamás Galéria; Magyar művészek kiállítása, Brüsszel, 1935.
- 1936 Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 75 éves fennállása emlékére rendezett jubileumi kiállítás, Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, Múcsarnok; Az UME színesgrafikai kiállítása, Tamás Galéria; A Munkácsy-Céh IX. reprezentatív kiállítása, Nemzeti Szalon
- 1937 Ungarische Kunst-Ausstellung, Bécs, Künstlerhaus; Új Művészek Egyesülete kiállítása, Nemzeti Szalon; IV. nemzeti képzőművészeti kiállítás, Múcsarnok

*A Saint Lazare pályaudvar Párizsban
1927 – reprodukció*

- 1939 Új magyar képek, Tamás Galéria; Új magyar akvarellek, Tamás Galéria
- 1940 A „Magyar művészetért” képzőművészeti kiállítás képes tárgymutatója, Régi Múcsarnok; UME kiállítása, Nemzeti Szalon
- 1941 KUT Képzőművészek Új Társasága kiállítása, Nemzeti Szalon
- 1942 Új Művészek Egyesülete kiállítása, Nemzeti Szalon; Képzőművészek Új Társaságának kiállítása, Nemzeti Szalon; Önarckép-kiállítás, Tamás Galéria
- 1943 Képzőművészek Új Társaságának kiállítása, Nemzeti Szalon
- 1944 Frank Frigyes festőművész kiállítása, Tamás Galéria
- 1973 Frank Frigyes festőművész részleges retrospektív kiállítása, Múcsarnok
- 1991 Frank Frigyes festőművész centenáriumi kiállítása, Budapest, Vigadó
- 1997 Frank Frigyes kiállítása, Blitz Magángyűjtők Galériája, Budapest
- 2005 Frank Frigyes emlékkiállítása, Gönczi Galéria, Zalaegerszeg

Életrajzi adatok

- 1890 augusztus 19-én született Budapesten, apja, Frank Albert kereskedelmi hivatalnok, anyja Zilzer Ilona.
- 1908–1911 Képzőművészeti Főiskolán tanul, mesterei: Balló Ede, Zemplényi Tivadar, Edvi Illés Aladár.
- 1911–1914 Müncheneri Akadémián tanul, mesterei Walter Thorr, Angelo Jank.
- 1913 Első önálló kiállítása a Nemzeti Szalonban.
- 1914 Szerepel a müncheni Sezession kiállításán.
- 1915 A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításán bemutatott Mimi arcképeére Harkányi-díjat kap
- 1916 Önarcképével Halmos Izidor-díjat nyer a Képzőművészeti Társulat téli tárlatán
- 1917 A háború kitörésekor behívják, de rossz látása miatt hamarosan leszerelik, hadifestőként dolgozik
- 1920 Önarcképével elnyeri a Lipótvárosi Kaszinó díját. Feleségül veszi Frankl Magdát
- 1923 Gyűjteményes kiállítás az Ernst Múzeumban. Néhány hónapos utazás Olaszországban.
- 1926 Utazás Párizsba
- 1927 Januárban önálló kiállítása nyílik a párizsi Bernheim Jeune Galériában. Elismerő kritikák, a megnyitón ott van Arséne Alexander és Korányi Frigyes báró, a magyar nagykövet, két képét megveszi a Luxembourg Múzeum. Az év végén a párizsi képek bemutatása az Ernst Múzeumban.
- 1929 Az első nyár Mártélyon. Belép az Új Művészek Egyesületébe.
- 1932 A Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének Felügyeleti Bizottságának tagja. A Magyar Arcképfestők Társaságának választmányi tagja.
- 1933 Önálló kiállítása a Fränkel Szalonban
- 1935 Önálló kiállítása a Tamás Galériában. A brüsszeli világkiállításon kitüntetik.
- 1944 Önálló kiállítása a Tamás Galériában. A Dob utcai gettóból az isaszegi munkatáborba kerül. A Ke-

reskedelmi Bankban letétbe helyezett művei megsemmisülnek.

- 1958 A Csók István Galériában rendezett gyűjteményes kiállításának köszönhetően festészete újra felértékelődik, mint a magyar expresszionizmus egyik legjelentősebb életművét üdvözli a kritika.
- 1964 Kiállítás az Ernst Múzeumban. Munkácsy-díjjal tüntetik ki.
- 1969 Érdemes művész kitüntetést kap.
- 1975 A Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze. Műveinek jelentős kollekcióját a Zalaegerszegi Göcseji Múzeumnak adományozza.

*Női arckép
reprodukálva: Múcsarnok, 1929*

Kiállított művek jegyzéke

Olajfestmények

1. *Darvassy István festő arcképe (Férfi cigarettával)* – 1922 – olaj, vászon – 134 x 100 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Kieselbach-gyűjtemény
2. *Mutatványosok* – 1927 – olaj, vászon – 70 x 80 cm – j.j.l.: Frank Frigyes Párizs – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: K.83.2
3. *Montmartre este* – 1927 – olaj, vászon – 62 x 50 cm – j.j.l.: Frank Frigyes Párizs – magántulajdon
4. *Párizsi Montmartre – 1927 körül* – olaj, vászon – 47 x 66 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon
5. *Reggeli ébredés* – 1928 – olaj, vászon – 160 x 73 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 1928 – Pécs, Janus Pannonius Múzeum, ltsz.: 70.374
6. *Újlipótváros* – 1928 – olaj, vászon – 72 x 55 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 1928 – Debrecen, Déri Múzeum, ltsz.: II.75.12.1
7. *Mártélyi dajka* – 1929 – olaj, vászon – 80 x 100 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 1929 – Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum, ltsz.: 65.25.1
8. *Mimi fésűvel* – 1929 – olaj, vászon – 92 x 73 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon
9. *Fotelban ülő vörös ruhás Mimi* – 1929 – olaj, vászon – 65 x 81,5 cm – j.j.l.: Frank Frigyes 1929 – Kieselbach-gyűjt.
10. *Fehér virágöntöző* – 1930 – olaj, vászon – 73 x 95 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 1930 – magántulajdon
11. *Színes enteriőr (Terasz és enteriőr)* – 1930 – olaj, vászon – 50 x 80 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon
12. *Fantázia (Mimi sárga ruhában)* – 1930 – olaj, vászon – 80 x 92 cm – j.j.l.: 930 Frank Frigyes – Székesfehérvár, István Király Múzeum, ltsz.: 73.1.1
13. *Mimi* – 1930 – olaj, vászon – 46 x 38 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 930 – Pécs, Janus Pannonius Múzeum, ltsz.: 68.828
14. *Mimi télen a teraszon* – 1930 – olaj, vászon – 70 x 50 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 930 – Debrecen, Déri Múzeum, ltsz.: 75.1.2
15. *Mártélyi szoba* – 1930 – olaj, vászon – 65 x 136 cm – j.j.l.: Frank Frigyes 930 – Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum, ltsz.: 65.24.1
16. *Kiűritett Tabán* – 1930 – olaj, vászon – 64 x 92 cm – j.j.l.: Frank Frigyes 1930 – Pécs, Janus Pannonius Múzeum, ltsz.: 77.100
17. *Újlipótvárosi tűzfalak* – 1930 – olaj, vászon – 75 x 100 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 930 – Pécs, Janus Pannonius Múzeum, ltsz.: 77.101
18. *Kisfiú portréja* – 1930 körül – olaj, vászon – 73 x 55 cm – j.b.l.: Frank Frigyes – magántulajdon

Mimi (Frankl Magda), fotó, 1920-as évek

19. *Ajándék (Az angyal ajándéka Miminek)* – 1931 – olaj, vászon – 70 x 85 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Debrecen, Déri Múzeum, ltsz.: II.75.12.4
20. *Mártélyi táj* – 1932 – olaj, vászon – 67,7 x 95 cm – j.j.l.: Mártély 1932 Frank Frigyes – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 75.2.2
21. *Mártélyi szoba* – 1933 – olaj, vászon – 55 x 75 cm – j.j.l.: 1933 Frank Frigyes – Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum, ltsz.: 73.22.1
22. *Mimi fátyolos kalapban* – 1935 körül – olaj, vászon – 55 x 37 cm – j.b.l.: Frank Frigyes – Kieselbach-gyűjtemény
23. *Mimi székben* – 1930-as évek – olaj, vászon – 91 x 69 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon
24. *Kalapos önarckép* – 1930 körül – olaj, vászon – 38x34 cm – j.b.l.: Frank Frigyes – magántulajdon
25. *Kalapos Mimi* – olaj, vászon – 59x49 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon
26. *Mimi virággal* – olaj, karton – 37x33 cm – j.b.f.: Frank Frigyes 931 – magántulajdon
27. *Mimi kék pettyes kendőben* – 1940 – olaj, farost – 70x50 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 78.7.1

*Tanulmányfej (Könyöklő Mimi) – reprodukálva:
A Munkácsy-Céh első kiállítása
a Nemzeti Szalonban – 1928*

28. *Táj lépcsővel* – 1940 körül – olaj, vászon – 65x80 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Magyar Külkereskedelmi Bank
29. *Csendélet gyümölcstállal és palettával* – 1950 körül – olaj, papír – 88x62 cm – j.j.f.: Frank Frigyes – Uniqa Biztosító
30. *A festő szobája* – 1969 – olaj, vászon – 65x80 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon

Grafikák

31. *Mimi párizsi étteremben* – 1927 – ceruza, papír – 8,7x15,5 cm – j.j.: Mimi Paris Frank Frigyes 26/III 1927 – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.83.1.
32. *Mimi Párizsban* – 1927 – ceruza, papír – 14,6x9 cm – j.b.f.: Frank Frigyes Paris – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.84.1.
33. *Mimi* – 1927 – ceruza, papír – 14,6x7,5 cm – j.j.l.: Frank Frigyes Mimi a chat noirban – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.85.1.
34. *Hommage á Greco* – 1936 – ceruza, papír – 26x19,3 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Felirat lent középen: Hommage á Greco – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.145.1.

Borító 1. oldalán:

Fehér virágöntöző – 1930 – olaj, vászon,
73x95 cm

Borító 4. oldalán:

Reggeli ébredés – 1928 – olaj, vászon,
160x73 cm

35. *Sziesztázó Mimi* – 1937 – ceruza, papír – 15,6x20,5 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Felirat a kép alatt balra: Sziesztázó Mimi 1937 – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.120.1.
36. *Ülő nő* – 1930-as évek – ceruza, papír – 26,5x34,6 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.19.1.
37. *Mimi arcképe* – 1958 körül – ceruza, papír – 14,8 x 9,7 cm – j.b.l.: Frank Frigyes – Jelzés jobb oldalon: Mimi arcképe – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.141.1.
38. *Női portré vázlat (Mimi)* – 1959 körül – ceruza, papír – 110,4x7,4 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.142.1.
39. *A buffet* – 1950 – tus, papír – 29x39,1 cm – j.b.l.: Frank Frigyes 1950 – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.102.1.
40. *Erdei zene* – 1955 – szén, papír – 10,4x14,7 cm – j.l.: Erdi zene Frank Frigyes 1955 – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 82.22.1
41. *Alvó Mimi* – 1955 – szén, papír – 44x54 cm – j.j.l.: Frank Frigyes 1955 – Felirat lent középen: Alvó Mimi – Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum, ltsz.: 1982.123.1
42. *Mimi* – 1930-as évek – akvarell, papír – 31,5 x 44,5 cm – j.b.l.: Frank Frigyes – Magyar Külkereskedelmi Bank
43. *Mimi* – 1930-as évek – akvarell, papír – 23x15 cm – j.j.l.: Frank Frigyes – magántulajdon

A kiállítás anyagát válogatta, rendezte és a katalógus szerkesztésében közreműködött:

Haas János, Révész Emese, Kopócsy Anna, Zsákovics Ferenc
Munkatársak: Kövécs Luca, Sipos László, Nagy Betty
Fotók: Dömötör Mihály, Füzi István, Gelencsér Ferenc, Kelemen Orsolya, dr. Kostyál László, Lukács Tihámér, Mester Tibor, Kieselbach Archivum, Virág Judit Galéria
Grafikai tervezés: Székelyhidi Ilona – GRAF-ICA Bt.
Nyomdai kivitelezés: Porszinter Nyomda, Budapest

Köszönetet mondunk a kiállításon szereplő művek kölcsönzéséért

- a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumnak – dr. Nagy Imre igazgatónak,
- a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak – dr. Fabényi Júlia igazgatónak és Sárkány Józsefnek,
- a zalaegerszegi Göcseji Múzeumnak – dr. Vándor László igazgatónak
- és dr. Kostyál László igazgató-helyettesnek,
- a székesfehérvári István Király Múzeumnak – dr. Demeter Zsófia igazgatónak
- és Izinger Katalin kiállítási osztályvezetőnek,
- a debreceni Déri Múzeumnak
- Lakner Lajos igazgatónak és Fodor Éva művészettörténésznek,
- valamint a múzeumok munkatársainak,
- a Kieselbach Galériának, a magángyűjtőknek,
- hogy Frank Frigyes műveit a kiállításra kölcsönözték.

A kiállítás megvalósulását támogatta:

Budapest Fővárosi Közgazdasági és Kulturális Bizottsága

A kiállított művek és a katalógus megtekinthető az interneten is:
www.haasgaleria.hu

A kiállítás a Budapesti Őszi Fesztivál,
 valamint a Magyar Festészet Napja rendezvénye.

ISSN 1588-8819

Táj lépcsővel – 1940 körül – olaj, vászon – 65x80 cm

A festő szobája – 1969 – olaj, vászon – 65x80 cm

HAAS GALERIA

1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. magasföldszint 2. • Telefon/Fax: 302-5337 Mobil: 06-20-983-7246
E-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu • Internet: www.haasgaleria.hu

H-1055 Budapest, Falk Miksa Str. 13., ground-floor 2. • Phone/Fax: (36-1) 302-5337 Mobile: (36-20) 983-7246
E-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu • Website: www.haasgaleria.hu